

Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики

Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку

ЗБІРНИК

матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції
у рамках міжнародного проекту Європейського Союзу
ERASMUS+KA2 «Journalism Education for Democracy in Ukraine:
Developing Standards, Integrity and Professionalism» (DESTIN)
(«Журналістська освіта задля демократії в Україні:
розробка стандартів, доброчесність та професіоналізм»)

Львів – 2022

УДК 070-048.78(100)(06)
Ж 92

Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 18–19 жовт. 2022 р.). Львів : Простір-М, 2022. 312 с.

У збірнику опубліковано тези доповідей (в авторській редакції) Міжнародної науково-практичної конференції. Висвітлено проблеми сучасного журналістикознавства, соціальних комунікацій.

Упорядники та відповідальні за випуск:

кандидат філологічних наук, доцент кафедри мови ЗМІ, заступник декана з наукової і навчально-методичної роботи *Андрій Яценко*, кандидатка філологічних наук, завідувачка кафедри нових медій *Наталія Габор*, кандидатка наук із соціальних комунікацій, доцентка кафедри нових медій *Юліана Лавриш*.

Комп'ютерне складання: *Ігор Полянський, Вікторія Бохонко*

© Львівський національний університет імені Івана Франка, 2022
© Простір-М, 2022

Тетяна Решетуха

*(к. соц. ком., доцентка, доцентка кафедри журналістики
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка),*

Оксана Кушнір

*(к. соц. ком., доцентка, доцентка кафедри журналістики
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка)*

БЕЗПЕКОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 061 ЖУРНАЛІСТИКА У ФОКУСІ ВИКЛИКІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

В умовах розгортання гібридної російсько-української війни постає необхідність переосмислення стандартів журналістської діяльності. Відтак, трансформуються вимоги до змісту, форм і методів викладання фахових дисциплін при підготовці бакалаврів спеціальності 061 Журналістика у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка. Це визначається змінами медійної практики в умовах воєнного стану [1]. Правовим підґрунтям для переосмислення журналістських стандартів оперативності, точності і достовірності, повноти подачі інформації, збалансованості інформації, відокремлення фактів від думок став Наказ Головнокомандувача Збройних сил України № 73 від 3 березня 2022 року «Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану». Він визначив порядок акредитації представників засобів масової інформації та регламентував перелік інформації, розголошення якої може негативно вплинути на хід виконання завдань під час дії правового режиму воєнного стану; окреслив правила роботи представників засобів масової інформації у районі ведення бойових дій [3].

В освітньому процесі найперше змінюються акценти у розумінні інтегральної компетентності, зокрема здатності «розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов» [4]. З початку повномасштабного вторгнення російських військ в Україну загинуло 40 журналістів, з них 8 – при виконанні професійних завдань [2]. З огляду на це, безпекові компетентності медійників набувають першорядного значення: вони потребують уточнення, а навчально-методичні комплекси дисциплін, що їх формують, – суттєвих змін.

Сучасні реалії вимагають від студентів спеціальності 061 Журналістика здатності до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК 06), уміння застосовувати знання про суспільні проблеми, конфлікти, гібридні війни у своїй професійній діяльності (ФК 02), провадити безпечну медіадіяльність (ФК 07) [5]. Їх формування забезпечують обов'язкові («Журналістський фах», «Медіабезпека», «Медіапсихологія», «Медіаправо», «Медіаетика») та вибіркові («Екстремальна журналістика», «Верифікація інформації», «ЗМІ в системі інформаційної безпеки України», «Медіаконфліктологія», «Фактчекінг») дисципліни цієї освітньої програми [4].

Аналіз актуальних безпекових викликів зумовив внесення змін до чинних робочих програм зазначених курсів. Зокрема, з'ясовано й осмислено зовнішні і внутрішні загрози інформаційній безпеці України та засоби їх нейтралізації. Також розширено тематичний спектр медіатизації конфліктно-чутливих питань, наголошено на правилах безпечного перебування, алгоритмі поведінки медійників та етичних засадах діяльності у зоні конфлікту, увиразнено важливість підготовки журналіста до екстремального відрядження, відпрацьовано тактику безпечної поведінки та практичних дій на лінії зіткнення, роз'яснено важливість самостійного прийняття рішень про термінові заходи безпеки у разі виникнення позаштатної ситуацій, окреслено специфіку роботи військового кореспондента, механізм журналістського розслідування воєнних злочинів. У контексті інформаційно-психологічної безпеки журналістів акцентовано увагу на актуальних джерелах підвищення психічної напруги, загрозах ІПСО, важливості відновного наративу як для аудиторії, так і для самих медійників.

Освітня програма «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка постійно реагує на суспільні виклики та вимоги ринку праці. Вона готує журналістів, які, розуміючи природу і закономірності інформаційно-комунікаційних відносин, спроможні фахово виконувати професійні завдання з урахуванням безпекової складової як на особистому, так і загальнодержавному рівнях. Це забезпечується у процесі вивчення передусім дисциплін професійної підготовки, що спрямовані на розвиток фахових компетентностей (hard skills) та соціально психологічних умінь і навичок (soft skills), необхідних для оперативного реагування на актуальні потреби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про правовий режим воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. Медійні злочини Росії у війні проти України (станом на 3.10.2022). URL: <https://imi.org.ua/monitorings/medijni-zlochyny-rosiyi-u-vijni-proty-ukrayiny-onovlyuyetsya-i44098>

3. Наказ Головнокомандувача Збройних сил України «Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану» призвів до переосмислення журналістських стандартів» № 73 від 3 березня 2022 року. URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/nakaz_73_zi_zminamu.pdf
4. Освітньо-професійна програма «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 061 Журналістика, галузі знань 06 Журналістика. Тернопіль, 2021. URL: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/akredytatsiia%20ta%20litsenzuvannia/osvitni_prohramy/bakalavr/fizh/061_2021_2022.pdf
5. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 06 Журналістика, спеціальність 061 Журналістика. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20.06.2019 р. № 864. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/061-zhurnalistika-bakalavr.pdf>

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ / PLENARY SESSION

<i>Ian Gadd.</i> DESTINATION DESTIN.....	3
<i>Володимир Різун.</i> ЖУРНАЛІСТИКА МАЙБУТНЬОГО: ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	7
<i>Yuliana Lavrysh, Bartosz Hordecki.</i> DESIGNING AND IMPLEMENTING THE INTEGRATED CURRICULUM IN JOURNALISM AND SOCIAL COMMUNICATION AT ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY AND THE IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY IN LVIV – EXPERIENCES AND EXPECTATIONS.....	13
<i>Yurii Zaliznyak.</i> UKRAINIAN FORUM FOR EDUCATORS IN MEDIA AND JOURNALISM AS AN INSTRUMENT FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE PROFESSION	17
<i>Андрій Яценко.</i> ТРАНСФОРМАЦІЇ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ОСВІТИ: ГОЛОВНІ ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	19

СЕКЦІЯ 1. ЖУРНАЛІСТСЬКА ОСВІТА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВИКЛАДАННЯ

<i>Богдана Носова.</i> ПРОЄКТ ERASMUS+ KA2 DESTIN ЯК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА СКЛАДОВА РЕФОРМУВАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	23
<i>Наталія Габор.</i> ЄВРОПЕЙСЬКА МОДЕЛЬ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ – ЦЕ DESTIN	28
<i>Іван Крупський.</i> СКЛАДНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЖУРНАЛІСТА.....	31
<i>Борис Потятиник.</i> ЧИ ДОПОМОЖУТЬ УНІВЕРСИТЕТИ ПОДОЛАТИ КРИЗУ ЖУРНАЛІСТИКИ?	33
<i>Олена Мельникова-Курганова.</i> ДЕМОКРАТИЧНІ ЦІННОСТІ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	35
<i>Тетяна Решетуха, Оксана Кушнір.</i> БЕЗПЕКОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 061 ЖУРНАЛІСТИКА У ФОКУСІ ВИКЛИКІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	38

Наукове видання

Журналістика майбутнього: виклики, тенденції, перспективи розвитку

Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної конференції
у рамках міжнародного проєкту Європейського Союзу
ERASMUS+KA2 «Journalism Education for Democracy in Ukraine:
Developing Standards, Integrity and Professionalism» (DESTIN)
(«Журналістська освіта задля демократії в Україні:
розробка стандартів, доброчесність та професіоналізм»)

Упорядники та відповідальні за випуск:
кандидат філологічних наук, доцент кафедри мови ЗМІ, заступник
декана з наукової і навчально-методичної роботи **Андрій Яценко**,
кандидатка філологічних наук, завідувачка кафедри нових медій
Наталія Габор, кандидатка наук із соціальних комунікацій,
доцентка кафедри нових медій **Юліана Лавриш**

Друк: ТзОВ “Простір-М”
Свідоцтво ДК № 5068 від 22.03.2016 р.
79000, Львів, вул. Чайковського, 8
Тел.: (032) 261-09-05
e-mail: prostir.druk@gmail.com